

HOMERI *ILIADIS*

ANTHOLOGIA

ad graecam linguam exercendam

a magistris

E. Calderón – M. Díaz – A. Martín – J. Urrea – A. Zamora

collecta

Murciae anno MMIX
(anno MMXXII)*

* Antología actualizada en 2022 con la exclusión de los pasajes acordados en las reuniones de coordinación.

ANTOLOGÍA DE LA ILÍADA DE HOMERO

Proemio: la cólera de Aquiles.

μῆνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
ἠρώων, αὐτοὺς δὲ ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν
οἰωνοῖσιν τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή.

(*Ilíada* I 1-5)

Súplica del anciano Crises a Apolo.

ὦς ἔφατ', ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπέειθετο μύθῳ·
βῆ δ' ἀκέων παρὰ θίνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιῶν ἠῤῥᾶθ' ὁ γεραιὸς
Ἀπόλλωνι ἀνακτι, τὸν ἠῤῥκομος τέκε Λητώ·
“κλυθὶ μευ ἀργυρότοξ', ὃς Χρύσην ἀμφιβέβηκας
Κίλλάν τε ζαθέην Τενέδοιό τε Ἴφι ἀνάσσεις,
τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν.”

(*Ilíada* I 33-42)

Agamenón habla con Néstor sobre el comportamiento de Aquiles.

τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα γέρον κατὰ μοῖραν ἔειπες·
ἀλλ' ὄδ' ἀνὴρ ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν.

(*Ilíada* I 285-288)

Patroclo entrega a Briseida a los aqueos.

ὦς φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπέειθεθ' ἑταίρω,
ἐκ δ' ἄγαγε κλισίης Βρισηΐδα καλλιπάρηον,
δῶκε δ' ἄγειν· τῷ δ' αὖτις ἴτην παρὰ νῆας Ἀχαιῶν·
ἦ δ' ἀέκουσ' ἅμα τοῖσι γυνὴ κίεν· αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς
δακρύσας ἑτάρων ἄφαρ ἔζετο νόσφι λιασθεῖς,
θῖν' ἔφ' ἀλὸς πολιῆς, ὀρόων ἐπ' ἀπείρονα πόντον·

(*Ilíada* I 345-350)

La madre de Aquiles escucha el llanto de su hijo.

ὥς φάτο δάκρυ χέων, τοῦ δ' ἔκλυε πότνια μήτηρ
ἡμένη ἐν βένθεσσιν ἀλὸς παρὰ πατρὶ γέροντι·
καρπαλίμως δ' ἀνέδνυ πολίης ἀλὸς ἠῦτ' ὀμίχλη,
καί ῥα πάροιθ' αὐτοῖο καθέζετο δάκρυ χέοντος,
χειρὶ τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
“τέκνον τί κλαίεις; τί δέ σε φρένας ἴκετο πένθος;
ἔξαύδα, μὴ κεῦθε νόω, ἵνα εἶδομεν ἄμφω.”

(*Iliada* I 357-363)

Combate entre Paris y Menelao.

οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἐκάτερθεν ὀμίλου θωρήχθησαν,
ἔς μέσσον Τρώων καὶ Ἀχαιῶν ἐστιχόντων
δεινὸν δερκόμενοι· θάμβος δ' ἔχεν εἰσορόωντας
Τρώας θ' ἵπποδάμους καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοῦς.

(*Iliada* III 340-343)

Los dioses celebran una asamblea mientras contemplan Troya.

οἱ δὲ θεοὶ παρ Ζηνὶ καθήμενοι ἡγορόωντο
χρυσέω ἐν δαπέδῳ, μετὰ δέ σφισι πότνια Ἥβη
νέκταρ εἰνοχόει· τοὶ δὲ χρυσεῖς δεπάεσσι
δειδέχατ' ἀλλήλους, Τρώων πόλιν εἰσορόωντες·
αὐτίκ' ἐπειράτο Κρονίδης ἐρεθιζέμεν Ἥρην
κερτομίῳ ἐπέεσσι παραβλήδην ἀγορεύων·
δοιαὶ μὲν Μενελάῳ ἀρηγόνες εἰσὶ θεάων
Ἥρη τ' Ἀργεΐη καὶ Ἀλακκομενηΐς Ἀθήνη.

(*Iliada* IV 1-8)

Odiseo habla con Agamenón sobre el comportamiento de los aqueos.

τόν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
Ἄτρεΐδη ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;
πῶς δὴ φῆς πολέμοιο μεθιέμεν ὅππότε Ἀχαιοὶ
Τρωσὶν ἐφ' ἵπποδάμοισιν ἐγείρομεν ὄξυν Ἄρηα;

(*Iliada* IV 349-352)

Ayante alcanza mortalmente a Acamante.

Αἴας δὲ πρῶτος Τελαμώνιος ἕρκος Ἀχαιῶν
Τρώων ῥήξε φάλαγγα, φόως δ' ἐτάροισιν ἔθηκεν,
ἄνδρα βαλὼν ὃς ἄριστος ἐνὶ Θρήκεσσι τέτυκτο
υἱὸν Ἐϋσώρου Ἀκάμαντ' ἠῦν τε μέγαν τε.
τόν ῥ' ἔβαλε πρῶτος κόρυθος φάλον ἵπποδασειῆς,
ἐν δὲ μετώπῳ πῆξε, πέρησε δ' ἄρ' ὀστέον εἴσω
αἰχμὴ χαλκείη· τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν.

(*Iliada* VI 5-11)

Héctor es recibido por las esposas e hijas de los troyanos junto a las Puertas Esceas.

Ἐκτωρ δ' ὡς Σκαϊάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανεν,
ἀμφ' ἄρα μιν Τρώων ἄλοχοι θεὸν ἠδὲ θύγατρεις
εἰρόμεναι παῖδάς τε κασιγνήτους τε ἕτας τε
καὶ πόσιος· ὁ δ' ἔπειτα θεοῖς εὐχεσθαι ἀνώγει.

(*Iliada* VI 237-240)

Palabras de Andrómaca a Héctor antes de que éste marche a la batalla.

“Ἐκτορ ἀτὰρ σὺ μοί ἐσσι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ
ἠδὲ κασίγνητος, σὺ δέ μοι θαλερὸς παρακοίτης·
ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ,
μὴ παῖδ' ὄρφανικὸν θήης χήρην τε γυναῖκα·
λαὸν δὲ στήσον παρ' ἐρινεόν, ἔνθα μάλιστα
ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος.”

(*Iliada* VI 429-434)

Héctor habla a su mujer (Andrómaca).

τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἐκτωρ·
“ἦ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει γύναι· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς
αἰδέομαι Τρώας καὶ Τρωάδας ἐλκεσιπέπλους,
αἷ κε κακὸς ὡς νόσφιν ἀλυσκάζω πολέμοιο”

(*Iliada* VI 440-443)

Atenea descende del Olimpo en dirección a Troya.

τοὺς δ' ὡς οὖν ἐνόησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ἀργείους ὀλέκοντας ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ,
βῆ ῥα κατ' Οὐλύμπιοιο καρῆνων ἀΐξασα
Ἴλιον εἰς ἱερὴν· τῇ δ' ἀντίος ὄρνυτ' Ἀπόλλων.

(*Iliada* VII 17-20)

A la llegada de la aurora, Zeus convoca la asamblea de los dioses en la cima del Olimpo.

ἠὼς μὲν κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἴαν,
Ζεὺς δὲ θεῶν ἀγορὴν ποιήσατο τερπικέραυτος
ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδειράδος Οὐλύμπιοιο·
αὐτὸς δὲ σφ' ἀγόρευε, θεοὶ δ' ὑπὸ πάντες ἄκουον·
κέκλυτέ μευ πάντές τε θεοὶ πᾶσαί τε θέαιναι,
ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.

(*Iliada* VIII 1-6)

Zeus vuelve con su carro al Olimpo.

Ζεὺς δὲ πατὴρ Ἴδηθεν εὐτροχον ἄρμα καὶ ἵππους
Οὐλυμπον δὲ δῖωκε, θεῶν δ' ἐξίκετο θώκους.
τῶ δὲ καὶ ἵππους μὲν λῦσε κλυτὸς ἐννοσίγαιος,
ἄρματα δ' ἄμ βωμοῖσι τίθει κατὰ λίτα πετάσσας·
αὐτὸς δὲ χρύσειον ἐπὶ θρόνον εὐρύοπα Ζεὺς
ἔζετο, τῶ δ' ὑπὸ ποσσὶ μέγας πελεμίζετ' Ὀλυμπος.

(*Iliada* VIII 438-443)

Lágrimas de Agamenón.

ἴζον δ' εἶν ἀγορῇ τετιηότες· ἂν δ' Ἀγαμέμνων
ἴστατο δάκρυ χέων ὥς τε κρήνη μελάνυδρος
ἢ τε κατ' αἰγίλιπος πέτρης δνοφερόν χέει ὕδωρ·
ὥς ὁ βαρὺ στενάχων ἔπε' Ἀργείοισι μετηύδα·

(*Iliada* IX 13-16)

Origen divino del poder de Agamenón.

ὁ σφιν εὐφρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
“Ἄτρεΐδη κύδιστε ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον
ἐν σοὶ μὲν λήξω, σέο δ' ἄρξομαι, οὐνεκα πολλῶν
λαῶν ἔσσι ἄναξ καὶ τοι Ζεὺς ἐγγυάλιξε
σκήπτρόν τ' ἠδὲ θέμιστας, ἵνά σφισι βουλευήσθα.”

(*Iliada* IX 95-99)

Se levanta la Aurora, mientras Zeus siembra la Discordia.

Ἦώς δ' ἐκ λεχέων παρ' ἀγαυοῦ Τιθωνοῖο
ὄρνυθ', ἴν' ἀθανάτοισι φάος φέροι ἠδὲ βροτοῖσι·
Ζεὺς δ' Ἐριδα προΐαλλε θεὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
ἀργαλέην, πολέμοιο τέρας μετὰ χερσὶν ἔχουσαν.

(*Iliada* XI 1-4)

Agamenón se prepara para el combate.

Ἄτρεΐδης δ' ἐβόησεν ἰδὲ ζώννυσθαι ἄνωγεν
Ἀργείους· ἐν δ' αὐτὸς ἐδύσετο νώροπα χαλκόν.
κνημίδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμησιν ἔθηκε
καλὰς ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας·
δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσι ἐδυνε,
τόν ποτέ οἱ Κινύρης δῶκε ξεινήϊον εἶναι.

(*Iliada* XI 15-20)

Néstor y Macaón huyen del combate, mientras Aquiles observa la acción desde las naves.

Νέστορα δ' ἐκ πολέμοιο φέρον Νηληϊάϊ ἵπποι
ιδρῶσαι, ἦγον δὲ Μαχάονα ποιμένα λαῶν.
τὸν δὲ ἰδὼν ἐνόησε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
ἐστήκει γὰρ ἐπὶ πρυμνῇ μεγακῆτεϊ νηϊ
εἰσορόων πόνον αἰπὺν ἰῶκά τε δακρυόεσσαν.
αἶψα δ' ἑταῖρον ἐὼν Πατροκλῆα προσέειπε
φθεγξάμενος παρὰ νηός· ὃ δὲ κλισίηθεν ἀκούσας
ἔκμολεν ἴσος Ἄρηϊ, κακοῦ δ' ἄρα οἱ πέλεν ἀρχή.

(*Iliada* XI 597-604)

Néstor relata a Patroclo la mala situación del ejército aqueo.

“τίπτε τὰρ ᾧδ' Ἀχιλεὺς ὀλοφύρεται νῆας Ἀχαιῶν,
ὅσοι δὴ βέλεσιν βεβλήαται; οὐδέ τι οἶδε
πένθεος, ὅσσον ὄρωρε κατὰ στρατόν· οἱ γὰρ ἄριστοι
ἐν νηυσὶν κέαται βεβλημένοι οὐτάμενοί τε.
βέβληται μὲν ὁ Τυδεΐδης κρατερός Διομήδης.”

(*Iliada* XI 656-660)

Posidón y sus caballos marinos.

ἔστι δέ τι σπέος εὐρὺ βαθείης βένθεσι λίμνης
μεσσηγὺς Τενέδοιο καὶ Ἰμβρου παιπαλοέσσης·
ἐνθ' ἵππους ἔστησε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
λύσας ἐξ ὀχέων, παρὰ δ' ἀμβρόσιον βάλεν εἶδαρ
ἔδμεναι· ἀμφὶ δὲ ποσσὶ πέδας ἔβαλε χρυσείας
ἀρρήκτους ἀλύτους, ὄφρ' ἔμπεδον αὖθι μένοιεν
νοστήσαντα ἄνακτα· ὃ δ' ἐς στρατόν ᾤχετ' Ἀχαιῶν.

(*Iliada* XIII 32-38)

Zeus y Posidón toman partido por uno u otro bando.

Ζεὺς μὲν ῥα Τρώεσσι καὶ Ἑκτορι βούλετο νίκην
κυδαίνων Ἀχιλῆα πόδας ταχύν· οὐδέ τι πάμπαν
ἤθελε λαὸν ὀλέσθαι Ἀχαιϊκὸν Ἰλιόθι πρό,
ἀλλὰ Θέτιν κύδαινε καὶ υἰέα καρτερόθυμον.
Ἀργεῖους δὲ Ποσειδάων ὀρόθυνε μετελθῶν
λάθρη ὑπεξαναδὺς πολιῆς ἄλός· ἤχθετο γὰρ ῥα
Τρωσὶν δαμναμένους, Διὶ δὲ κρατερῶς ἐνεμέσσα.

(*Iliada* XIII 347-353)

Complicidad entre Posidón y Hera.

“πρόφρων νῦν Δαναοῖσι Ποσειδάων ἐπάμυνε,
καί σφιν κῦδος ὄπαζε μίνυθ' ἀπερ, ὄφρ' ἔτι εὖδει
Ζεὺς, ἐπεὶ αὐτῷ ἐγὼ μαλακὸν περὶ κῶμ' ἐκάλυψα·
Ἥρη δ' ἐν φιλότῃ παρήπαφεν εὐνηθῆναι.”
ὥς εἰπὼν ὃ μὲν ᾤχετ' ἐπὶ κλυτὰ φύλ' ἀνθρώπων,
τὸν δ' ἔτι μᾶλλον ἀνήκεν ἀμυνέμεναι Δαναοῖσιν.

αὐτίκα δ' ἐν πρώτοισι μέγα προθορῶν ἐκέλευσεν·
“Ἀργεῖοι καὶ δ' αὐτε μεθίεμεν Ἑκτορι νίκηην
Πριαμίδη, ἵνα νῆας ἔλη καὶ κῦδος ἄρηται;”

(*Iliada* XIV 357-365)

Posidón cuenta cómo se repartió el mundo con Zeus y Hades.
τρεις γὰρ τ' ἐκ Κρόνου εἰμὲν ἀδελφεοὶ οὐς τέκετο Ἦρα
Ζεὺς καὶ ἐγὼ, τρίτατος δ' Αἴδης ἐνέροισιν ἀνάσσων.
τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται, ἕκαστος δ' ἔμμορε τιμῆς·
ἦτοι ἐγῶν ἔλαχον πολιὴν ἄλα ναιέμεν αἰεὶ
παλλομένων, Αἴδης δ' ἔλαχε ζόφον ἠερόεντα,
Ζεὺς δ' ἔλαχ' οὐρανὸν εὐρὺν ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλησι·

(*Iliada* XV 187-192)

Palabras tranquilizadoras de Patroclo a Aquiles.
τὸν δὲ βαρὺ στενάχων προσέφησ Πατρόκλεες ἵππευ·
“ὦ Ἀχιλλεῦ Πηληῖος υἱὲ μέγα φέρτατ' Ἀχαιῶν
μὴ νεμέσα· τοῖον γὰρ ἄχος βεβίηκεν Ἀχαιοὺς.
οἱ μὲν γὰρ δὴ πάντες, ὅσοι πάρος ἦσαν ἄριστοι,
ἐν νηυσὶν κέαται βεβλημένοι οὐτάμενοί τε.
βέβληται μὲν ὁ Τυδεΐδης κρατερός Διομήδης,
οὐτασται δ' Ὀδυσσεὺς δουρικλυτὸς ἠδ' Ἀγαμέμνων,
βέβληται δὲ καὶ Εὐρύπυλος κατὰ μηρὸν οἴστῳ.
τοὺς μὲν τ' ἰητροὶ πολυφάρμακοι ἀμφιπέπονται
ἔλκε' ἀκειόμενοι· σὺ δ' ἀμήχανος ἔπλευ, Ἀχιλλεῦ.”

(*Iliada* XVI 20-29)

Descripción de las armas que se enfunda Patroclo.
ὡς φάτο, Πάτροκλος δὲ κορύσσετο νόροπι χαλκῶ.
κνημίδας μὲν πρῶτα περὶ κνήμησιν ἔθηκε
καλὰς, ἀργυρέοισιν ἐπισφυρίοις ἀραρυίας·
δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσι ἐδυνε
ποικίλον ἀστερόεντα ποδώκεος Αἰακίδαο.
ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος ἀργυρόηλον
χάλκεον, αὐτὰρ ἔπειτα σάκος μέγα τε στιβαρόν τε·
κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὐτυκτον ἔθηκεν
ἵππουριν· δεινὸν δὲ λόφος καθύπερθεν ἔνευεν.
εἶλετο δ' ἄλκιμα δοῦρε, τὰ οἱ παλάμηφιν ἀρήρει.

(*Iliada* XVI 130-139)

Ayante intenta alancear a Héctor.
Αἴας δ' ὁ μέγας αἰὲν ἐφ' Ἑκτορι χαλκοκορυστῆ
ἔειπ' ἀκοντίσσαι· ὁ δὲ ἰδρεΐη πολέμοιο
ἀσπίδι ταυρεΐη κεκαλυμμένος εὐρέας ὤμους
σκέπτειτ' οἴστῳ τε ῥοιζὸν καὶ δοῦπον ἀκόντων.

(*Iliada* XVI 358-361)

Hay que recuperar a Patroclo muerto.

“Αἴαν δεῦρο πέπον, περὶ Πατρόκλοιο θανόντος
σπεύσομεν, αἶ κε νέκυν περ Ἀχιλλῆϊ προφέρωμεν
γυμνόν· ἀτὰρ τά γε τεύχε' ἔχει κορυθαίολος Ἴκτωρ.”
ὦς ἔφατ', Αἴαντι δὲ δαΐφροني θυμὸν ὄρινε·
βῆ δὲ διὰ προμάχων, ἅμα δὲ Ξανθὸς Μενέλαος.
Ἴκτωρ μὲν Πάτροκλον ἐπεὶ κλυτὰ τεύχε' ἀπηύρα,
ἔλχ' ἴν' ἀπ' ὤμοιιν κεφαλὴν τάμοι ὀξεῖ χαλκῶ,
τὸν δὲ νέκυν Τρωῆσιν ἐρυσσάμενος κυσὶ δοίη.
Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε φέρων σάκος ἠϋτε πύργον·

(*Iliada* XVII 120-128)

Aquiles se cubre de ceniza en señal de duelo por la muerte de su amigo Patroclo.

ὦς φάτο, τὸν δ' ἄχεος νεφέλη ἐκάλυψε μέλαινα·
ἀμφοτέρησι δὲ χερσὶν ἑλὼν κόνιν αἰθαλόεσσαν
χεύατο κὰκ κεφαλῆς, χαρίεν δ' ἦσχυνε πρόσωπον·
νεκταρέω δὲ χιτῶνι μέλαιν' ἀμφίζανε τέφρη.
αὐτὸς δ' ἐν κονίησι μέγας μεγαλωστί τανυσθεὶς
κεῖτο, φίλησι δὲ χερσὶ κόμην ἦσχυνε δαΐζων.

(*Iliada* XVIII 22-27)

Héctor, al ver a su hermano Polidoro moribundo, se enfrenta a Aquiles.

Ἴκτωρ δ' ὡς ἐνόησε κασίγνητον Πολύδωρον
ἔντερα χερσὶν ἔχοντα λιαζόμενον ποτὶ γαίῃ
κὰρ ῥά οἱ ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλύς· οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἔτλη
δηρὸν ἐκὰς στρωφᾶσθ', ἀλλ' ἀντίος ἦλθ' Ἀχιλλῆϊ.

(*Iliada* XX 419-422)

Príamo suplica a Héctor que no se enfrente con Aquiles.

ᾧμωξεν δ' ὁ γέρων, κεφαλὴν δ' ὅ γε κόψατο χερσὶν
ὑψόσ' ἀνασχόμενος, μέγα δ' οἰμῶξας ἐγεγώνει
λίσσόμενος φίλον υἱόν· ὁ δὲ προπάροιθε πυλάων
ἔστήκει ἄμοτον μεμαῶς Ἀχιλλῆϊ μάχεσθαι·
τὸν δ' ὁ γέρων ἔλεεινὰ προσηύδα χειρᾶς ὀρεγνύς·

(*Iliada* XXII 33-37)

Funerales de Héctor.

πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊῆν σβέσαν αἶθοπι οἴνω
πᾶσαν, ὀπόσσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα
ὄστέα λευκὰ λέγοντο κασίγνητοὶ θ' ἔταροί τε
μυρόμενοι, θαλερὸν δὲ κατεΐβετο δάκρυ παρειῶν.
καὶ τά γε χρυσεῖην ἐς λάρνακα θῆκαν ἑλόντες
πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν.

(*Iliada* XXIV 791-796)